

להביט זה בזה, לבחון מקרוב את האוייב שרק לפני ימים מיספר רצו להשמידו.

מוסטאפה! מה אתה רוצה שאמסור בשימך בקאהיר?
"תגיד להם שעוד מעט אני שולח להם

אויבים הופכים לידידים

הנויפגש הראשון הוא בין אויבי בים. חיילי הארמיה הנוצרית השלישית מסגירים את עצמם בידי חייל צה"ל, מתבוננים בו תוך שהם שרוטים על הארץ לביקורת, ללא חשש פן יפגעו. אחר-כך, במיכלת השבויים בהם הם שוהים בטרם העברתם למחנה שבויים, נוצרים יחסים אישיים בין השבויים ושומריהם. בתמונה למטה נראים שני אנשי רפואה של הצבא המצרי, הרופא ד"ר סלאח שרף מאלכסנדריה (במרכז) והחובש מופיד איסחאק מחילוואג, שתוך שהייתם הממושכת במיכלת, כדי לטפל בשבויים פצועים, התידדו עם שומריהם, צוחקים עימם ומשוחחים עימם בחופשיות.

לגלות פתאום שגם החיילים בצד השני של המידרכה הם אנשים עם אברים כמו ידיים ורגליים ועיניים, ושהם מסוגלים לחייך, לצחוק, להשתעל ולהשמיע קולות. תחילה שותקים. פשוט עומדים על גבי תלולית עפר מול שתי משאיות תרוכות עומדות במרכז הכביש את הגבול. בלב עוד מקנן חשש. הנה אתה עומד חשוף וגלוי במרחק של פחות מעשרה מטרים מול האוייב שקם עליך להשמידך. מה ימנע ממנו ללחוץ על ההדק, ככה פתאום, כאילו אין הפסקת-אש והמילהמה לא נעצרה. הוא ממול הבוחן אותך בדיוק באר-תה מידת סקרנות כמו זו בה אתה בוחן אותו. קורא מיד את החששות המתגנבים לליבך. הוא עושה תנועת-הפחדה. כאילו מתכוון להרים את הרובה שבידו אל כתפו למרות שלא התכוון לעשות זאת. אינסטינקטיבית אתה מונק אל המחסה הקרוב. צחוק רועם מתגלגל בין הבתים. אחד אפס לטובתו. הוא מחייך בהנאה על שהצליח להפחידך. אתה מחייך במבוכה על שנחפסת לבהלה. חיוך מכאן וחיוך משם. הקרח נשבר. מספר חייל: "אין אפילו בעיה של שפה. לא חסר אצלנו חבריה שיודעים ערבית. אצלם יודעים הרבה עברית. עברית מצ' חיקה. כמו ברדיו קהיר. הקצינים שולטים יותר טוב בשפה. אבל גם חיילים פשוטים יודעים הרבה משפטים, שלמדו אותם כמו יודעים. לא יאומן, הם פשוט ישבו ולמדו עברית כחלק מהאימונים הצבאיים שלהם. עכשיו אפשר לדבר איתם." או מדברים. בהתחלה אלו הן הקטנות הדדיות. היי, גלוייה מתל-אביב! חוצה התשובה את הרחוב. אחר-כך הופך הדו-שיח לקצת

אישי יותר. "תגיד מה חסר לכם? מים? אוכל? שמיות? נסדר לכם." "תודה רבה. יכולים לתת לכם משלנו." "תגיד, לא חבל שעיר יפה כמו זאת נהרסה?" "אינשאללה! תחשוב גם על העיר שלך!" "מה הדרגה שלך?" "יותר גבוהה משלך!" בצד המצרי מופיע קצין. הדו-שיח מש' תתק. אבל הוא מתפרץ מחדש, בהפסקות. פתאום יש רצון לדבר עם הצד השני.

אין זו הכמיהה היחידה לשיחות ישרי רות. הן נערכות בהרבה מקומות אחרים. ליד הקטע של התעלה דרכו מטפ' טפים את שירת האספקה לארמיה השליי שית הנצורה. ליד הקילומטר 104 בכביש סואץ-קאהיר, שם ממתינים לתום בדיקת שירת האספקה.

באתח המיכלאות, ליד פאיד, בבני' יין ענק שהיה פעם מחסן או בית-קולנוע של הצבא הבריטי במילהמת העולם-הש' גיה, יש כבר "שיכון ותיקים". יושבים שם אנשי צוות רפואי מצרי, שנלקחו מבין השבויים והושארו במקום לטפל בשבויים המגיעים פצועים או חולים. לוליא הגוון השונה של המדים, קשה היה להבדיל בינם לבין שומריהם הישראלים. מסתובבים כמעט בחופשיות, מקבלים בצהלה פני מכרים שלא ראו מיספר ימים, טופחים זה לזה על השכם, מחייכים, מצ' גים האחד בפני השני תמונות אישיות של המשפחה. "מלך" המיכלאה הוא עבדול עזיז עבדול עזיז, 39, סמל בצבא המצרי, שמונה כרס"ר השבויים. "קיבלתי חופשה קצרה לנסוע הביתה" מספר אחד החיילים. "הוא התנשק איתי לפני שנסעתי. היה איכפת לו מאוד שאת' זור. שאל אם הוא יכול לבוא איתי. נורא רוצה לראות את תל-אביב. הבטחתי לו להביא תמונה."

עבדול עזיז מאוין, מנענע בראשו בהס' כמה. "ואללה, שיהיה כבר שלום." הוא אומר. הד"ר סלאח שרף, 25, רופא צבאי מאלכסנדריה, אינו מפסיק לחייך. "מה אתה כל כך מבסוט?" שואל חייל. "שהמילהמה נגמרה כבר." משיב הד"ר. המילהמה לא נגמרה. אבל היא עשתה אולי משהו לאנשים שלחמו משני צידי המיתרס, ששום מילהמה קודמת לא עשתה. תופעות כמו זילזול, בוז, לעג, ושינאה תהומית, הן נדירות ביותר. במקומם בור' לטת תופעה של כבוד אנושי הדדי. אולי זו רק התרשמות של העומד מהצד, שלא נטל חלק בתופת שהתחוללה כאן, כי זהו אולי ההישג היחיד, אם ניתן להגדיר זאת כך, שהושג במילהמה הזאת. פתאום אפשר לדבר, כפי שביטא זאת החייל בשוחח' השועל החפורה בתוך המידרכה ברחוב בסואץ.

מצרי נכובע סמבל

חייל מצרי שפשט את מדיו כדי להסתתר, וחבש לראשו כובע סמבל, מסגיר עצמו לידי חייל צה"ל. "אנחנו לא מפחדים", מודים החיילים המצרים המתמטרים גם עתה לידי חיילי צה"ל. "יודעים שלא תעשו לנו שום דבר ושבסוף תחזירו אותנו הביתה."

דויד גנון

אלפים רבים של חיילים יושבים היום בצפון ובדרום, כשעיסוקם העיקרי הוא לחשוב. תילי-תילים של מחשבות, היריה רים, הערכת כוחות, שאלת שאלות. מה יהיה? כיצד נמשיך? האם טוב הדבר? מדוע הפסיקו את האש? מדוע פרצה המילהמה? אלפי שאלות מטרידות, במוחו של כל חייל. השיגרה, שהחלה להתפשט בקווים, מופרעת עליידי השאלות הרבות. חייל נעזר בחברו במציאת תשובות. מעבירים מידע. מחליפים רשמים. מסיקים מסקנות. הכל שואלים את הכל. הכל מנידים ראשם לימין ולשמאל. לא טוב. סימן שאלה גדול בפני הכל. ציפייה למתקרב ובא. מקווים לטוב יותר. מקווים שהעתיד לא ירע יותר על המידה. הוא כבר עשה דיו. הדעות חלוקות לכאן ולכאן. שני צדדים מופיעים. בעד ונגד. עם מעט ספייחים. מי שעובר בין כמה חיילים ומפנה שאלה זהה לכולם, יכול לנחש את תשובת כולם. שאלה אחת בלבד צריך להציג לפניהם, ומיד קולחות המילים במפל עצום. הם שופכים את הכל. אין הם חוששים מפירסום דעותיהם בר' בים. אף הסדירים מביניהם צועקים זאת בקול גדול. אין חוששים מצנזורה. אין חוששים ממישפט צבאי או מעונשו של המפקד. הוא חושב כמותם. הכל חושבים כמותם. הכל רוצים שיידעו שזהו מחשבתם — שמישהו ינסה לעשות דבר מה, ינסה ויצי' ליח.